

“YURAK INFARKTI: ETIOLOGIYASI, KLINIKASI VA DAVOLASH USULLARI”

**Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti
talabasi Meliqulov Javlonbek Ulug’bek o’g’li**

**Ilmiy rahbar: Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti
dekani dotsent PhD fan nomzodi Kuliyeov Ozodjon Abdurahmonovich**

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqola yurak infarkti kasalligining etiologiyasi, patogenezini, klinik belgilar, diagnostika usullari, davolash va profilaktika choralarini haqida keng qamrovli ma’lumot beradi. Yurak infarkti — bu miokard to’qimasining ishemik nekrozi bo‘lib, yurakni qon bilan ta’minlovchi koronar arteriyalar tromboz yoki spazmi bilan bog‘liq. Kasallikning erta aniqlanishi va to’g’ri davolash choralarini bemor hayotini saqlab qolishda muhim ahamiyatga ega. Maqolada zamonaviy diagnostik usullar va innovatsion davolash yo‘nalishlariga ham alohida e’tibor qaratilgan.

Kalit so‘zlar: Yurak infarkti, miokard, ishemiya, tromboz, EKG, koronar arteriyalar, angiografiya, rehabilitatsiya.

Kirish: Yurak infarkti (miokard infarkti) yurak mushagining bir qismining kislorod tanqisligi natijasida nekrozga uchrashi bilan kechadigan jiddiy patologiyadir. Ushbu kasallik yurak-qon tomir tizimi kasalliklari orasida eng xavflilaridan biri hisoblanadi va butun dunyo bo‘ylab o‘lim holatlarining asosiy sababi bo‘lib qolmoqda. Jahon sog‘liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma’lumotlariga ko‘ra, yurak infarkti har yili millionlab insonlarning hayotiga zomin bo‘ladi.

Asosiy qism: Etiologiyasi va xavf omillari

Yurak infarktining asosiy sababi — **koronar arteriyalarning trombozi yoki aterosklerotik blyashka bilan to‘silib qolishidir**. Bunga quyidagi omillar sabab bo‘ladi:

- Gipertoniya (yuqori qon bosimi)
- Giperoxolesterinemiya (qonda xolesterin miqdorining ortishi)
- Qandli diabet

- Chekish
- Stress
- Noaktiv turmush tarzi
- Irsiy omillar

Patogenezi: Koronar arteriyada blyashka yorilishi yoki tromb hosil bo‘lishi natijasida qon oqimi to‘siladi. Bu miokardning bir qismini qon bilan ta‘minlanmasligiga olib keladi. 20–40 daqiqa davomida qon ta‘minoti tiklanmasa, ushbu hududdagi yurak mushagi hujayralari nobud bo‘ladi. Nekroz miokard infarktini yuzaga keltiradi.

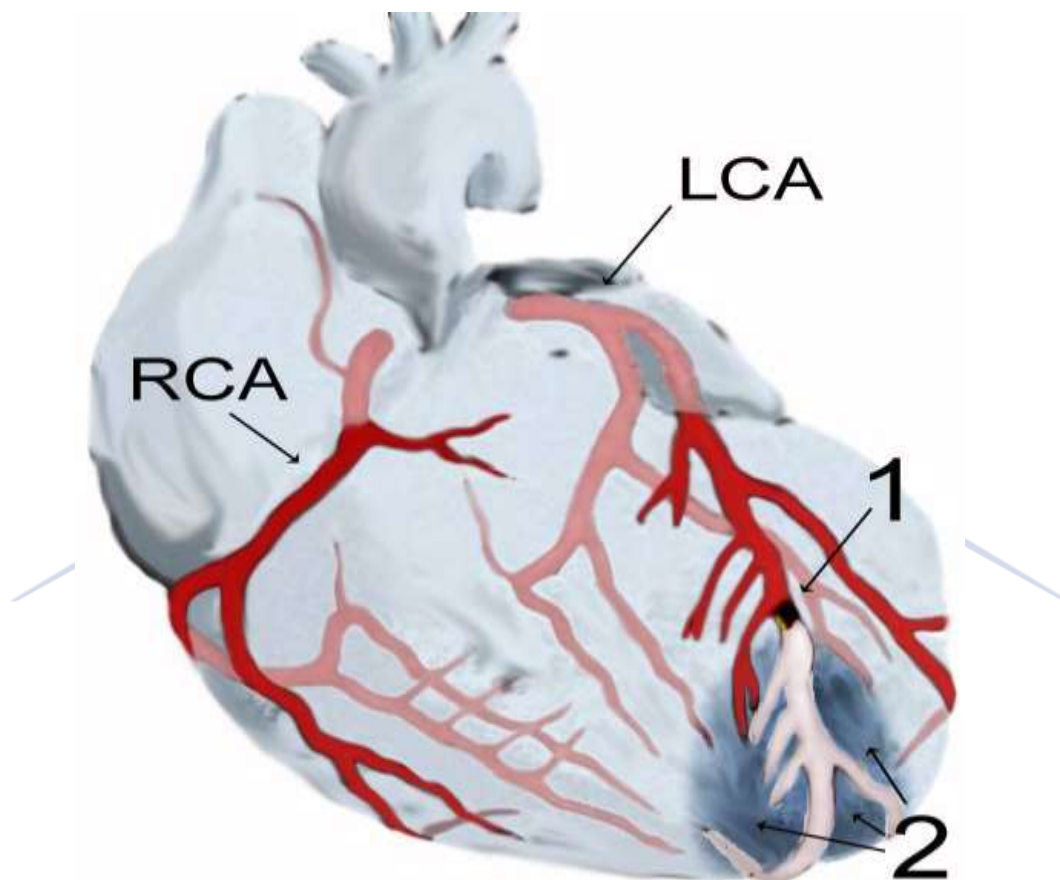
Klinik belgilari: Miokard infarkti quyidagi asosiy belgilar bilan namoyon bo‘ladi:

- Ko‘krak sohasida kuchli, siquvchi og‘riq (angina pektorisdan farqli ravishda uzoq davom etadi)
- Og‘riq chap qo‘l, elkaga, bo‘yinga, jag‘ga tarqaladi
- Nafas qisishi, bo‘g‘ilish
- Sovuq ter, yurak urishining buzilishi
- Hushdan ketish holatlari
- Ba‘zi hollarda infarkt “jim” kechadi — ayniqsa qariyalarda va diabetiklarda.

Diagnostika: Elektrokardiografiya (EKG) — ST segmentining ko‘tarilishi yoki pastligi

- **Qon tahlillari** — Troponin I va T darajalari oshadi
- **Echokardiyografiya** — yurak mushagining qisqarish funksiyasini baholaydi
- **Koronar angiografiya** — qon tomirlarining holatini vizualizatsiya qiladi

Research Science and
Innovation House

Davolash Farmakologik davo: Antitrombotiklar (aspirin, klopidogrel)

- Antikoagulyantlar (heparin)
- Nitratlar (nitroglitserin)
- Beta-blokatorlar

Invaziv davo: Perkutan koronar intervensiya (PCI) — stent o‘rnatish orqali qon oqimini tiklash

- **Koronar arteriya bypass operatsiyasi (CABG)**

Reabilitatsiya va profilaktika: Infarktdan so‘ng bemorlar uchun reabilitatsiya muhim hisoblanadi:

- Yurak faoliyatini nazorat qilish
- Dieta (kam yog‘li, ko‘proq sabzavotli)
- Jismoniy faollikni asta-sekin oshirish
- Qon bosimi, qand va xolesterin darajalarini nazorat qilish

Profilaktika: Chekishni tashlash

- Stressni kamaytirish
- Sport bilan shug‘ullanish

- Sogʻlom ovqatlanish

Xulosa: Yurak infarkti kasalligi zamonaviy tibbiyotda dolzarb muammolardan biri boʻlib qolmoqda. Uning erta aniqlanishi, toʻgʻri va tezkor davo choralarining koʻrilishi bemor hayotini saqlab qolishda muhim rol oʻynaydi. Shuningdek, aholi oʻrtasida sogʻlom turmush tarzini targʻib qilish va kasallikning oldini olish boʻyicha profilaktik choralarning ahamiyati katta.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Braunwald E. Heart Disease: A Textbook of Cardiovascular Medicine. 11th Edition. Elsevier, 2019.
2. World Health Organization (WHO). Cardiovascular Diseases (CVDs). 2023.
3. JAMA Cardiology. Acute Myocardial Infarction: Diagnosis and Management. Vol. 8, No. 2, 2022.
4. Harrison's Principles of Internal Medicine. 21st Edition. McGraw-Hill Education, 2022.

Research Science and
Innovation House

